

Abramowicz, Maciej

"Ideologie w słowach i obrazach", red.
Irena Kamińska-Szmaj, Tomasz Piekot,
Marcin Poprawa, Wrocław 2008 :
[recenzja]

Etnolingwistyka 21, 361

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ideologie w słowach i obrazach, red. Irena Kamińska-Szmaj, Tomasz Piekot, Marcin Poprawa, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2008, 295 s.

Kolejna z serii *Oblicza komunikacji* monografia zawiera 29 artykułów, których wspólnym mianownikiem jest fundamentalne dla ludzkiej komunikacji pojęcie ideologii. Pogrupowane w trzech częściach, dają one w miarę pełny obraz zagadnień różnego typu ideologizacji obecnej w sposobach komunikowania się we współczesnym, zmieniającym się świecie. Uwzględnienie aktualnego kontekstu wymusza próby redefinicji pojęcia ideologii, zaproponowanie nowych typologii określonych tym mianem zjawisk i metodologii ich badania, uwzględniających specyfikę i zróżnicowanie praktyk komunikacyjnych. Tym kwestiom poświęcona jest przede wszystkim część pierwsza monografii (*Teoria – metodologia*). Artykuły stanowiące część drugą (*Nauka – edukacja*) ukazują wszechobecność ideologizacji w dziedzinach aspirujących za założenia do pełnego obiektywizmu (nauka) czy nauczania na różnych poziomach. Trzecia część (*Semiosfera*) ilustruje obecność elementów czy wręcz całych systemów ideologicznych we wszelkiego typu przekazach, tak werbalnych jak i niewerbalnych, na poziomie triady: znak – myśl – rzeczywistość kulturowa. I tak ideologie są wpisane w sposób eksplicytny czy bardziej ukryty w każdą praktycznie rzecz biorąc sferę i typ komunikacji. Zaprezentowane nowe spojrzenia na zjawisko ideologii i ideologizacji w komunikacji społecznej obecne w wielu artykułach oraz interdyscyplinarny *par excellence* charakter publikacji zasługują na zainteresowanie nie tylko lingwistów, ale również kulturologów, socjologów, pedagogów itp.

MA

Kwiryna Handke, *Socjologia języka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008, 384 s.

Ostatnie dekady to okres istotnych i szybkich zmian społeczno-politycznych, gospodarczych i kulturowych, które ujawniają się w codziennej komunikacji społecznej. Kwiryna Handke w książce pt. *Socjologia języka*, kolejnej pozycji z wydawanej przez Wydawnictwo Naukowe PWN serii „Komunikowanie”, zajęła się tym problemem z punktu widzenia językoznawcy badającego zmiany współczesnej polszczyzny w żywej mowie. Szczegółowym przedmiotem badań autorki jest język rodzinny oraz język mężczyzn i kobiet. Wybór tej sfery komunikacji nie jest przypadkowy, bowiem na tym poziomie ujawniają się wszystkie tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny. Podstawę materiałową analiz stanowią dane językowe z codziennej prasy, tygodników, programów radiowych i telewizyjnych, polskich popularnych seriali oraz książek. Najnowsze przytoczane przykłady pochodzą z 2007 r., stanowią więc zbiór wypowiedzi spełniających postulat opisu zjawisk zachodzących „tu i teraz”.

Socjologia języka to publikacja przydatna w dydaktyce uniwersyteckiej, szczególnie w zakresie kształcenia wiedzy o współczesnym języku polskim, zróżnicowania współczesnej polszczyzny oraz ewolucji polszczyzny ogólnej. Syntetyzuje dotychczasowe badania w tej dziedzinie i uzupełnia je o najnowsze obserwacje i dane językowe. Powinna być wykorzystywana w omawianiu przeobrażeń polszczyzny ogólnej, tym bardziej że status polskiego współczesnego „języka codziennego” – jak podkreśla sama Autorka – jest niesprecyzowany i sytuuje się między językiem ogólnopolskim a polszczyzną potoczną. Autorka ukazuje ciągły awans potoczności i postępującą demokratyzację języka ogólnego, co skutkuje obniżeniem standardów języka wszystkich Polaków. Publikacja ta przynosi szereg cennych obserwacji dotyczących języka rodzinnego oraz języka kobiet i mężczyzn – i w tym zakresie także stanowi cenną pomoc dydaktyczną.

Jako podręcznik akademicki jest adresowana w pierwszej kolejności do humanistów (polonistów, dziennikarzy, socjologów, politologów). Z uwagi na przejrzystość wykładu i atrakcyjność zarówno problematyki, jak i sposobu jej ujęcia powinna zainteresować także niespecjalistów.

JSz